

Laboratori de lletres i imatges

biblioteca roca umbert

3,2,1, Foto!

Fotografia i memòria

Sessió del dissabte 24 de novembre 2018

Lloc: Biblioteca Roca Umbert

3, 2, 1, Foto!

Fotografia i paraula es donen la mà moltes vegades. La fotografia pot il·lustrar una història. I una història pot néixer d'una fotografia.

Dos llenguatges artístics i narratius amb què et convidem a jugar. Qui sap, potser també permetran que ens coneguem una miqueta més.

Objectius

- Reflexionar sobre el poder narratiu de la fotografia i les imatges.
- Conèixer els orígens de la fotografia, en concret de la cianotípia, a partir de l'obra d'un artista de Roca Umbert.
- Relacionar dos llenguatges artístics com la fotografia i l'escriptura, a partir del concepte d'autobiografia i memòria.
- Conèixer el fons que hi ha de llibre infantil amb fotografia.

Per a aquest taller hem contactat amb un artista de l'Espai d'Arts, resident, que està treballant justament amb la fotografia i el record. Ens mostrarà mètodes antics de fotografies, en un intent de descobrir com es treballava en el passat.

Bibliografia i obra de l'artista convidat

Lluís Estopiñan i Canals, Mollet del Vallès, 1958.

Graduat en Procediments Pictòrics per l'Escola Massana de Barcelona, amb segona especialitat de Calcografia, en què ha anat formant-se posteriorment, així com en tècniques fotogràfiques, tant analògiques com digitals.

Des de l'any 2000 ha anat realitzant algunes instal·lacions artístiques, gravat calcogràfic i sobretot, ha incorporat la fotografia al seu treball habitual en les diverses formes analògiques i digitals.

(veure annex per conèixer més a fons el seu projecte)

Bibliografia

Fleischman, Paul. *El diario de las cajas de fósforos*. Il·lustr. Bagram Ibatoulline.

Barcelona : Juventud, 2013

Tan, Shaun. *Emigrantes*. Barbara Fiore, 2016

Ferrada Lefenda, María José. *Mexique: el nom del vaixell*. Libros del Zorro Rojo, 2017

Molist, Pep. *El petó de Lili Marleen*. Il·lustr. Jorge del Corral. Barcelona:

Barcanova, 2014. Col·lecció Sopa de llibres (Barcanova) ; 207

Molist, Pep. *Les enigmàtiques fotos del senyor Clarissa*. il·lustr. Núria

Feijoó. Barcelona: Animallibres, 2017
Ginard, Pere. *América*. A Buen Paso, cop. 2009
Hemingway, Ernest. *El vell al pont*. Libros del Zorro Rojo, 2016
Segovia, Carmen. *Mitsu y Lala*. Madrid: Anaya, DL 2004
Sender, Ana. *Las hadas de Cottingley*. Tres Tigres Tristes, 2017

Pérez García, Carlos. *Buffalo Bill: romance*. Collages de Dani Sanchis.
Valencia: Media Vaca, 2013
Oral, Feridun. *Babaannem Kime Benziyor?* Istanbul: Yapi Kredi Yayinlari,
2012
Quarenghi, Guisi. *Sonno gigante sonno piccino*. Il·lustr. Giulia Sagramola.
Milano: Topipittori, 2014

Descripció

1a PART

Ens reunim a la sala infantil, ens posem les etiquetes del nom, aquesta vegada amb un fragment del llibre *Emigrantes*, i marxem cap al taller de l'espai d'arts. Per conèixer Lluís Estopiñan i la tècnica de la cianotípia.

Serem fora de les 17.35 h fins a les 18.15-18.30 h, segons veiem el grup.

És un dia ideal per visitar en Lluís perquè l'Espai d'Arts celebra la jornada de portes obertes dels seus artistes residents i és una bona ocasió per contribuir a donar a conèixer aquest espai.

2a PART

Hem demanat a en Lluís que ens faci una demostració de què és la tècnica de la cianotípia, quan va néixer i es feia servir.

Com que és un procés una mica llarg, una mitja hora de barreja d'ingredients, etc., aprofitem per parlar amb ell sobre la seva obra i la fotografia en general.

Amb ell havíem parlat prèviament i ja sabíem que hi ha una part de "cuina" d'ingredients que es podia fer un pèl més llarga o pesada. Es podia optar perquè ell ja ho tingués tot més barrejat, per anar més ràpid, però no tenia sentit saltar la meitat dels procés perquè no s'entendria el procés manual del gravat fotogràfic.

Per això la dinamitzadora ja tenia una bateria de preguntes i temes preparats per poder generar debat mentre ell anava fent les mescles.

Preguntes per a en Lluís:

- qui va ser la primera persona a fer cianotípia?
- Podem fer-ho nosaltres a casa?
- Per què ell la fa servir per a la seva obra si ara ja es poden fer fotografies amb mòbil, etc.?

Preguntes per a les famílies:

- Quina és la primera fotografia que recorden?
- Tenen fotos a casa seva?
- Han anat alguna vegada a un fotògraf?
- Etc.

Finalment hem pogut veure el resultat i realment ha estat molt màgic.

És un procés que podríem arribar a fer nosaltres mateixos, però caldria fer el laboratori en un moment que hi hagués molt sol.

Ell va poder fer-ho perquè utilitza una làmpada ultraviolada.

3a PART

Un cop acabada aquesta part tornem cap a la biblioteca i entrem directament a la sala d'actes.

Allà hi haurà una catifa vermella gran, que cobrirà part del terra, tocant la paret. A la paret del darrere hi ha una tira de paper d'embalar negra.

Al llarg de la catifa hem posat els 5 cavallets negres amb els cinc llibres principals oberts.

Repartits per terra hi ha els vint coixins vermells i a sobre tenen una fusta d'aquelles amb una pinça, que servirà de recolzament per poder escriure més endavant.

Per darrera també posem algunes butaques i tauletes per si alguns pares prefereixen no seure a terra. Si no, també poden seure a la tarima.

Els dos llibres de Pep Molist estaran penjats a la paret, amb uns penjadors de roba.

Davant del paper d'embalar negre i en els penjadors de la paret, penjarem fotos antigues en uns cordills finets i amb agulles d'estendre de fusta petites i mitjanes.

4a PART

Quan seuen fem una mica de passeig pels llibres que tenim exposats. N'hi ha diversos, però comentem els 5 que tenim als faristols:

Fleischman, Paul. *El diario de las cajas de fósforos*. Il·lustr. Bagram Ibatoulline. Barcelona : Juventud, 2013

Tan, Shaun. *Emigrantes*. Barbara Fiore, 2016

Ferrada Lefenda, María José. *Mexique: el nom del vaixell*. Libros del Zorro Rojo, 2017

Oral, Feridun. *Babaannem Kime Benziyor?* Istanbul: Yapi Kredi Yayinlari, 2012

Quarenghi, Guisi. *Sonno gigante sonno piccolo*. Il·lustr. Giulia Sagramola. Milano: Topipittori, 2014

Tots aquests llibres tenen en comú que ens parlen d'un passat, que mostren com la fotografia ens serveix per conèixer una mica d'on venim. L'àlbum familiar és un exercici autobiogràfic molt interessant.

Tenen fotos ells del seu passat? De la família? Els posa alegres o tristos mirar fotografies?

I a continuació expliquem els dos llibres d'en Pep Molist que tenim penjats a la paret.

Molist, Pep. *El petó de Lili Marleen*. Il·lustr. Jorge del Corral. Barcelona: Barcanova, 2014. Col·lecció Sopa de llibres (Barcanova) ; 207

Molist, Pep. *Les enigmàtiques fotos del senyor Clarissa*. il·lustr. Núria Feijoó. Barcelona: Ànimallibres, 2017

Es tracta d'un homenatge a dos fotògrafs: **Antoni Arissa** i **Jacques Henri Lartigue**. Dues novel·les per a lectors de 10-12 anys, que Molist va escriure després de visitar dues exposicions d'aquests fotògrafs a Barcelona. La fotografia com a inspiradora i

també la fotografia com a argument. És interessant veure com dos il·lustradors han fet la versió de les fotografies reals per il·lustrar les dues obres.

5a PART

El clima que es genera realment és molt bonic, tranquil. En aquest moment convidem les famílies a dues accions diferents, per anar fent al llarg de la mitja hora, tres quarts que ens queda.

Poden mirar les fotografies que hi ha penjades a les parets i escollir-ne una. Després de mirar-la poden escriure en unes cartolines vermelles o blanques allò que els suggereixi.

Com feien els protagonistes dels llibres del Pep Molist o com feia en Lluís Estopiñan, són fotografies anònimes, aconseguides dels Encants, però en canvi, podem imaginar-nos la vida de tots aquests personatges. Qui eren? A quina època i on van viure?, etc.

A mesura que les van escrivint, les anem penjant en una paret perquè tothom pugui llegir-les.

Per altra banda, també hem deixat una capsula de postals antigues, de molts llocs diferents, i els hem donat un segell a cadascú. Poden escollir una de les postals, escriure i enviar-la a algú. Potser un familiar que fa temps que no veuen i a qui just han recordat avui?

Annex. Informació de l'artista convidat.

Lluís Estopiñan

Durant la residència a Roca Umbert desenvolupa el projecte:

“Memory”

El projecte “Memory” gira al voltant de la memòria com a part essencial de la nostra identitat i el poder evocador de les fotografies de temps passats; imatges poderoses que ens documenten o inquieten, ens emocionen o traslladen en el temps, però també ens interpel·len sobre qui som i què en queda de nosaltres i dels moments viscuts quan ja no hi serem.

Lluís Estopiñan parteix sempre de fotografies i negatius anònims antics d'èpoques en què fotografiar era una cosa especial.

D'aquests “objectes fotogràfics” suggeridors, es planteja com els pot manipular o integrar en una obra més complexa que els doni nous significats, recontextualitzant-los.

El seu interès rau en potenciar l'emotivitat, la imaginació i la reflexió per mitjà de la recuperació d'imatges en el context de cada sèrie. O contràriament, constatant-ne la pèrdua, però aportant-ne indicis visuals o escrits que ens hi aproximem.

La memòria personal com a part constitutiva de la nostra identitat i de construcció de la nostra realitat i com a regió insondable per a les altres persones i, fins i tot, per a nosaltres mateixos, és un altre dels leitmotiv d'aquest treball.

També hi juga un paper important la fascinació que li provoca, al marge de la imatge, el contacte amb l'objecte fotogràfic de l'època (fotografia en paper, placa de vidre o negatiu, àlbum de fotos...) i les seves eventuais qualitats estètiques, que acusen el pas del temps que ha deixat el seu rastre.

"Memory" es ramifica en diverses sèries autònomes que s'aproximen al tema des de diversos angles i amb diferents tècniques creuades (escollides en cada cas per la seva adequació o significat en cada projecte), com la utilització de l'objecte, la cianotípia, la fotografia química, la digital, el fotogravat, el collage, la pintura i la paraula:

"Disclosed Memory" en procés avançat; "Hidden Memory" en fase inicial, i "Undisclosed Memory", "Lost Memory", "Private Memory" o "Missing Memory" en projecte.